

نویسندگان:

سم گیر گوس، پیتر جی. بیلی، لی فالون

مترجمان:

احسان نوروزی، بابک تیرایی، امید نیکفرجام، زهرا نوحی، نیما ملک‌محمدی، امیر خادم، شهرام نجاریان
علی عامری مهابادی، لیلا نصیری‌ها، شهرزاد صباغ، حسن علیزاده، هما توسلی، ابوالفضل حزی

فهرست

- ۸ مقدمه
- ۱۱ بازسازی و بازنگری در فیلم‌های وودی آلن
- ۴۵ آن جادوی سیاه قدیمی: هنر دوگانه‌ی وودی آلن
- ۵۷ میل و روایت‌گری در آنی‌هال
- ۸۵ من منهن را جعل خواهم کرد: هنر و آرمان‌گرایی
- ۱۰۳ هر آن‌چه می‌خواستید راجع به منهن بدانید ولی...
- ۱۴۳ پادشاه سر به‌زیر: بازسازی روانی در منهن
- ۱۵۵ تاریخ و روشن‌های هانا و خواهرانش

- هر کس عاشق توهمات خود است: رز ارغوانی قاهره و سایه‌ها و مه _____ ۱۸۵
- اضطراب پس‌اساختارگرایانه به نیوجرسی می‌آید: رز ارغوانی قاهره _____ ۲۰۹
- بیا فقط زندگی کنیم: وودی آلن در دهه‌ی ۱۹۹۰ _____ ۲۳۹
- چون در زندگی واقعاً سخته! : شوهران و همسران _____ ۲۵۳
- همان جادویی که خیلی خوب انجام می‌دهی: افروdit توانا _____ ۲۷۵
- از گردن به بالا: زنی دیگر و شهرت _____ ۲۹۳
- چگونه تصمیم گرفتیم زندگی را مخدوش کنیم: ساخت‌شکنی هری _____ ۳۱۱
- افسون یک آواز: خاطرات استارداست _____ ۳۳۳
- عجب پیرنگ نقصی! : همه می‌گویند دوستت دارم و زلیگ _____ ۳۵۵

هنری راستین آلن و دلالت آثارش به‌سادگی نادیده گرفته شده‌اند. این مایه‌ی ناخرسندی است زیرا آثار آلن را باید با همان دقتی بررسی کرد که معطوف به هنرمندان و نویسندگان جدی می‌شود. در حالی که طی سال‌ها کتاب‌های راجع به آلن و آثارش رو به افزایش گذاشته‌اند ولی تعداد آثار مبسوط در باب وجوه هنری هر فیلم منفرد او بسیار کم است. آلن با تیغ برنده‌ی آگاهی فرهنگی و انتقادی معاصر، بخش اعظم تعابیر ما از مؤلفیت (/اقتدار)، روایت، چشم‌انداز، بسط شخصیت، درونمایه، ایدئولوژی، ساخت جنسیت و امور جنسی را به چالش می‌گیرد. آلن که دانشجو و ستایش‌گر سینمای کلاسیک هالیوود دهه‌های سی و چهل است، این علاقه به کارگردانان امریکایی را با حساسیت گسترش یافته‌اش نسبت به کارگردانان اروپایی‌ای همچون فدریکو فلینی، ویتوریو دسیکا و مهم‌تر از همه اینگمار برگمان، تلفیق می‌کند. این علائق گوناگون هنر فیلم‌های آلن را شکل می‌دهند. شاید شناخته‌شده‌ترین وجه آثار آلن، تلفیق شوخی و جدی در فیلم‌هایی نوآورانه به لحاظ بصری است که به تجربه با سکانس روایی، پیرنگ‌های چندگانه، بررسی دقیق روانشناختی شخصیت‌ها و فرهیختگی شهری می‌پردازند. در عین حال، پیچیدگی رو به افزایش آثار او به مثابه یک کارگردان و نویسنده طی بیست سال گذشته مقارن بوده است با فرایند بلوغ فکری و اخلاقی‌ای به همان اندازه غامض. از زمان دوباره بزَن سَم، فیلم‌های وودی آلن نگاهی حائز اهمیت در باب زندگی معاصر و وضعیت بشر به‌دست می‌دهد. فیلم‌های او جهان مرکززدایی شده‌ای را نشان می‌دهند که توانایی شخصیت‌هایی آواره و آشفته در یافتن معنای زندگی‌شان را به پرسش می‌گیرد.

مناسب و به‌جاست که اشاره کنیم وودی آلن در دوره‌ی خودش به یک اسطوره بدل گشته است. چهره‌ی او بر صفحه‌ی اول مجلات بی‌شماری نقش بسته است. داستان‌ها و افسانه‌های زیادی در مورد او بر سر زبان‌هاست. در واقع، اسطوره و واقعیت پیرامون وودی آلن با هم تلفیق می‌شوند تا شخصیتی خارق‌العاده و کنجکاوی‌برانگیز بیافرینند. نام کامل‌اش آلن استوارت اینگربرگ است و در اول دسامبر ۱۹۳۵ متولد شده است. او در خانواده‌ای پایین‌تر از طبقه‌ی

وینسنت کانبی دائماً وودی آلن را به‌عنوان مهم‌ترین کارگردان کم‌دی ستایش می‌کند. پالین کاتل او را به‌عنوان فردی بی‌بندوبار و کلیشه‌ای به نقد می‌گیرد. منتقدان دیگری همچون ترنس رافرتی گاهی از تلاش‌های او ابراز ناامیدی می‌کنند ولی کماکان خصلت و ویژگی خاص آثارش را تأیید می‌کنند. وودی آلن در نظر مطبوعات عامه‌پسند و نیز دانشجویان جدی سینما نابغه‌ای نامتعارف و اسرارآمیز است که همچون هنرمندی مبدع، با صداقت تمام در رسانه و صنعتی کار می‌کند که تحت سلطه‌ی علائق تجاری و سلاطین توده‌ای قرار دارد. افزون بر این، امروزه کارگردانانی نیز وجود دارند که به‌گونه‌ای از او تقلید می‌کنند که نشان می‌دهد منزلت آلن نزد منتقدان به‌عنوان یک عامل محرک و تأثیرگذار ارتقاء یافته است. برای نمونه، راب راینر یکی از فیلم‌های خود را مدیون سبک یگانه‌ی آلن می‌داند، در حالی که صدای راوی و کارگردانی مبدعانه‌ی فیلم‌های اخیر اسپایک لی نیز اغلب یادآور آثار آلن هستند.

از آن‌جا که او مشهور و بخشی از جهان تفریحات توده‌ای است، دستاورد

نیویورکر و پلی بوی منتشر شدند و بعدها در قالب کتاب گرد آمدند و محبوب گشتند: بی‌بال و پر، انتقام گرفتن و نتایج جانبی. اما بیشترین محبوبیت‌اش محصول موفقیت فیلم‌هایش بودند. بعضی از هواداران و منتقدان کماکان اصرار دارند که فیلم‌های اولیه‌اش بامزه‌ترین و اصیل‌ترین آثارش هستند. اولین فیلمش در ۱۹۶۵ و به پشتیبانی کسی که تحت تأثیر اجراهای سرپایی‌اش در «بلوانجل» قرار گرفته بود ساخته شد. پس از آن چندین فیلم دیگر ساخت که می‌توان آن‌ها را تا موزها در ۱۹۷۱ مرحله‌ی اولیه و مضحکه‌وار دوران کاری‌اش دانست. در میانه‌ی این دو فیلم این آثار ساخته شدند؛ چه خبر تایگر لی؟، کازینو رویال، آب را ننوش و پول رو بردار و فرار کن.

محبوبیت و موفقیت آلن در این فیلم‌ها، گسترش همان موفقیت‌های اولیه هستند. با نگاهی به گذشته می‌توان دریافت که در مراحل مختلف کاری‌اش، آلن به‌شدت متناسب با هر دوره است. به یاد داریم که دهه‌ی شصت دوران انقلاب عظیم اجتماعی و فرهنگی بود و حامل تغییراتی که تأثیرات نهایی‌اش هنوز هم بر ما کاملاً روشن نشده است. برای نسل قبل، این دوران انقلاب تقریباً باورنکردنی جنسی بود و حاوی تضاد کلی مشکل‌ساز و متناقض‌نمای میان نیروهای شک‌باوری و بدبینی، از یک‌سو، و نیروهای ایدئالیسم و امید از دیگر سو بود. تلفیق این دو نیرو با هم طی دوران جنگ ویتنام طبیعتاً به سردرگمی و تنش انجامید. در دوران طغیان‌های دموکراتیک که بر تمام وجوه زندگی، از وجوه جنسی و اجتماعی گرفته تا فرهنگی و سیاسی، تأثیر می‌گذاشت، نگاه و سبک

متوسط، ساکن فلت‌بوش، بروکلین [نیویورک] بزرگ شد. پسزمینه و پرورشی یهودی داشته و فیلم‌هایش بیان‌گر تأثیر عظیم فرهنگ‌های قومی بر شیوه‌ی تفکر، احساس و خلاقیت او هستند. پدرش، مارتین، شغل‌های بسیار متفاوتی داشت از حکاکی جواهرات گرفته تا کار در بار؛ در حالی‌که مادرش، نتلی، کتابدار یک پرورش‌دهنده‌ی گل در بروکلین بود. او در مدرسه‌ای دولتی مشغول تحصیل شد و همواره دانش‌آموزی متوسط بود. به‌عنوان یک جوان پرشور و شور به ورزش علاقه داشت ولی به‌عنوان نوجوانی که در دبیرستان می‌دوود در بروکلین رفته بود، دل‌مشغول نگارش لطیفه بود و آن‌ها را به روزنامه‌نگارانی همچون ارل ویلسن تحویل می‌داد که او نیز از آن‌ها استفاده می‌کرد. پذیرفته شدن آثارش نشان‌گر شروع کار او به‌عنوان طنزپرداز است. به‌عنوان دانشجوی کالج کمتر موفق بود و بلافاصله پس از ورودش به سیتی کالج و دانشگاه نیویورک آن‌ها را ترک کرد. وقتی در مقام طنزنویس تمام‌وقت برای کمپین‌های مهمی همچون سید سزار، بادی هکت و جک پار و برنامه‌های مهمی همچون «تونایت شو» و «یور شو آو شوز» موفقیت‌هایی اولیه کسب کرد دیگر چندان به کالج اهمیت نداد. به گفته‌ی داگلاس برود، آلن در سن ۲۲ سالگی با نوشتن شوخی برای برنامه‌ی تلویزیونی محبوب گری مور هفته‌ای ۱۵۰۰ دلار عایدی داشت. موفقیت آلن به‌عنوان نویسنده‌ی شوخی که تا حدودی به‌خاطر علاقه‌ای بود که به مورت سال داشت - در دهه‌ی شصت شوخی‌های سیاسی‌اش محبوب بود - این امکان را به او داد که برنامه‌ی کمدی مخصوص خود را به راه بیندازد. کمدی سرپایی او نه تنها کمکش کرد شهرت عمومی بیابد بلکه این فرصت را به او داد که رابطه‌اش را با دو کارگزاری که طی دوران کاری‌اش برایش فعالیت داشتند، چارلز هـ. جاف و جک رولینز، بسط دهد. از همان آغاز محتاطانه و ناشیانه‌اش به‌عنوان کمپین سرپایی در کلوب‌های نیویورکی، نظیر بیتز ارند، آلن به‌تدریج به بزرگ‌ترین کلوب‌های لاس‌وگاس و نیویورک و نیز محبوب‌ترین برنامه‌های تلویزیونی آن زمان راه یافت.

وقتی آثارش فرهیخته‌تر شدند، داستان‌های طنزآمیزش مکرر در مجلات